

НАСЛІДКИ ДЕСТРУКТИВНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА СТАН РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Сергеев Сергій

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, Дніпро

Анотація. У статті представлені показники стану рекреаційного комплексу України в умовах повномасштабної війни. Зроблено порівняльний аналіз отриманих даних з довоєнним станом. Відображено можливості відновлення простору для фізичної рекреації.

Ключові слова: фізична рекреація, рекреаційний простір, фізична культура, війна, рекреаційний комплекс.

Вступ. Як відомо, фізична рекреація має надзвичайно важливе значення для відновлення не лише фізичних, але і психоемоційних сил людини, що надзвичайно актуально для усього українського народу, який 15 місяців захищає свою незалежність. Отже, у цьому зацікавлені не лише окремі індивіди, але й держава загалом, оскільки від того, як швидко відбудеться таке відновлення, залежить здоров'я і майбутнє української нації. Сьогодні населення страждає від негативних наслідків війни, скорочення фізичних навантажень унаслідок руйнування спортивної інфраструктури, перебування у бомбосховищах та підвалах, що веде до гіподинамії, від збільшення нервово-психічної втоми, обумовленої постійним страхом за життя своє та своїх дітей та близьких, посттравматичним стресовим розладом. Фізична рекреація покликана зменшити ці негативні впливи на життя людини. На думку С. Б. Пангелова (2012) та Н. В. Москаленко (2013), витоки дискурсу щодо фізичної рекреації мають міждисциплінарний та багатоаспектний характер та були різною мірою запитані суспільством на певних етапах його розвитку [3; 4]. З урахуванням сучасної актуальності ця проблема потребує не лише теоретичного дослідження, але й практичного вирішення на рівні державної політики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження проводилося згідно плану науково-дослідної роботи Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту за темою «Наукове обґрунтування оздоровчо-рекреаційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення» (Державний реєстраційний номер: 0121U108320).

Мета дослідження: визначити масштаби руйнування рекреаційного комплексу України в умовах деструктивного впливу російської агресії.

Завдання дослідження:

1. На підставі аналізу науково-методичної літератури дослідити стан питання, що вивчається.
2. Визначити рівень пошкодження об'єктів рекреаційного комплексу в умовах повномасштабної війни.

Матеріал і методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувались наступні методи: науково-методичної літератури та інформаційних джерел за темою дослідження; інструментальні методи дослідження; метод аналізу документів, статистичний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Рекреаційний комплекс України, як й інші сфери життя, суттєво постраждав від жахливої неспровокованої агресії російської федерації в Україні.

Під фізичною рекреацією розуміють будь-які види рухливої активності, покликані відновити сили, використані в процесі професійної діяльності. Можна виділити ряд суттєвих ознак фізичної рекреації:

- ґрунтується на руховій активності;
- як головні засоби використовує фізичні вправи;
- здійснюється у вільний або спеціально виділений час;
- включає культурно-ціннісні аспекти;
- містить інтелектуальні, емоційні та фізичні компоненти;
- здійснюється на добровільних, самодіяльних засадах;
- надає оптимізувальний вплив на організм людини;

- має у своєму складі освітньо-виховні компоненти;
- носить переважно розважальний (гедоністичний) характер;
- характеризується наявністю певних рекреаційних послуг;
- здійснюється переважно в природних умовах;
- має певну науково-методичну базу [1].

У Положенні про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, затвердженому наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26 липня 2022 р. № 236, визначено, що рекреаційна діяльність – діяльність, що здійснюється з метою відновлення розумових, духовних і фізичних сил людей шляхом створення умов для їх загальнооздоровчого і пізнавального відпочинку [9].

Рекреаційна діяльність залежить від наявності природно-рекреаційних ресурсів, їхнього стану та заходів щодо їх збереження. Рекреаційний комплекс – це форма територіальної організації, яка складається з таких компонентів: природно-рекреаційні ресурси, заклади розміщення та харчування, транспортна інфраструктура, підприємства виробничої та невиробничої сфери, що пов'язані між собою спільною метою – надання якісних рекреаційних послуг [2].

За часів Радянського Союзу, на законодавчому рівні в Україні було визначено 11 курортів загальносоюзного значення: м. Євпаторія, м. Саки, м. Трускавець, м. Моршин, м. Бердянськ, с. Куяльник, м. Феодосія, с. Планерське, с. Курортне тощо та 15 – республіканського значення, а саме: с. Березівське, Харківська область; смт. Верховина та с. Синяк, Закарпатська область; смт. Ворзель, Київська область; смт. Кирилівка, Запорізька область; смт. Великий Любін і смт. Немирів, Львівська область; м. Миргород, Полтавська область; м. Слов'янськ та м. Слов'яногірськ, Донецька область; смт. Сатанів, Хмельницька область; м. Хмільник, Вінницька область та Свалявська група курортів Закарпатської області [7].

Унаслідок анексії росією Криму, частини Луганської та Донецької областей, 7 з означених об'єктів ще з 2014 р. примусово вилучені з рекреаційного комплексу України, ще 2 – смт. Кирилівка та м. Бердянськ – наразі знаходяться

на тимчасово окупованих територіях з 24 лютого 2022 р. с. Березівське, Харківської області, м. Слов'янськ, Донецької області знаходяться в зоні бойових дій; рекреаційні зони «Ворзель» та «Конча-Заспа» Київської області істотно постраждали унаслідок окупації росією Київської області навесні 2022 року і зараз тільки починають відновлюватися.

Слід відмітити, що 7 травня 2023 року, російський агресор ракетами Х–22 атакував рекреаційну зону на чорноморському узбережжі м. Одеси, внаслідок чого було зруйновано чимало об'єктів.

Статистичні дані свідчать, що загальна сума прямих задокументованих збитків, завданих житловому та нежитловому фонду нерухомості та іншій інфраструктурі України станом на вересень 2022 року становила понад 127 млрд дол. США (за вартістю заміщення) [6]. Загрози туристично-рекреаційному потенціалу унаслідок дій росії набули екосистемного характеру [5].

Відповідно до даних урядового аудиту збитків, понесених внаслідок війни на червень 2022 р. встановлено, що суттєва частина рекреаційного комплексу України знищено або пошкоджена, зокрема знищено 20 об'єктів туристичної сфери із загальною сумою збитків 0,3 млрд.грн. та пошкоджено 21 об'єкт туристичної сфери із загальною сумою збитків 01 млрд.грн. Потреба у відновленні оцінена на 0,4 млрд. грн. Витрати на обстеження прибережної туристичної зони на предмет розмінування склали 0,9 млрд.грн. та прогноуються обсягом 4,4 млрд.грн. [8].

Рекреація та туризм у минулі роки були привабливими як для інвестицій, так і до корупції. В середині галузі працювала одна з мереж реальної влади. Найбагатші українські бізнесмени та політики разом з російськими партнерами намагалися відновити станове суспільство, де у більшості звичайних громадян немає доступу к природним ресурсам та немає грошей на туризм й санаторно-курортне лікування. Проте, після перемоги запит реабілітацію та відновлення після війни буде дуже великим, а відтак, необхідно використати державні інститути для повернення українцям права на відпочинок.

Отже, найближчим часом дуже ймовірні видозміни в рекреаційній та

туристичній галузях України, які позитивно вплинуть й на соціально-економічну обстановку в цілому. Проведений аналіз підтверджує необхідність посилення діяльності органів публічної влади України за наступними напрямками:

- 1) моніторинг та оприлюднення, у тому числі англійською мовою докладної інформації про руйнування, принесені росією на територію України;
- 2) формування бази даних об'єктів туристично-рекреаційного потенціалу України, які перебувають на підконтрольній території і потребують відновлення з метою залучення іноземних спонсорів;
- 3) проведення інформаційно-рекламних кампаній для поступового формування об'єктивних знань у іноземних туристів щодо безпеки відвідування окремих регіонів;
- 4) запровадження програм державно-приватного партнерства з метою екосистемного розвитку рекреаційного потенціалу України.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, можна констатувати, що з початком широкомасштабної війни та вторгнення російських військ на територію суверенної України рекреаційний комплекс нашої країни втратив значні кошти та можливості розвитку. В екосистемному вимірі туристично-рекреаційний потенціал продовжує потерпати від дій росії.

Перспективи подальших досліджень. На часі підготовка плану дій щодо відновлення рекреаційного комплексу, що передбачає обґрунтованої стратегії. Крім того, слід запровадити диференційовану систему рекреаційних заходів для відновлення поранених бійців, травмованих осіб серед мирного населення та інших постраждалих від війни українців.

Список використаних джерел

1. Андреева О. В. Фізична рекреація різних груп населення : [монографія]. К.: ТОВ «НВП Поліграфсервіс». 2014. 280 с.
2. Мархонос С. М., Турло Н. П. Рекреаційні комплекси України: передумови створення та напрями їх розвитку. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Випуск 2(02). С. 11–122.

3. Москаленко Н. Тенденції та закономірності становлення фізичної рекреації на різних історичних етапах. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. : Фізичне виховання і спорт.* 2013. Вип. 11. С. 7–11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnv_2013_11_2.

4. Пангелов С. Б. Організаційно-методичні передумови виникнення і розвитку фізичної рекреації як форми активного дозвілля людини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Дніпропетровськ. 2012. 22 с.

5. Філюк С. М. Стан туристично-рекреаційного потенціалу України в умовах російського вторгнення. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права.* Серія економічна. Серія юридична. Випуск 35/2022. С. 65–73.

6. <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-skladaye-ponad-127-mlrd-zvit-kse-institute-stanom-na-veresen-2022-roku/>.

7. <https://society.comments.ua/ua/article/prirodny/ukraina-v-zaruchnikah-oligarhiv-rekreaciya-ta-turizm-706739.html>

8. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>.

9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text>